

Ісер Йосипович Куперман.

«Андріївський узвіз, де розташована садиба №13, з 1928 року мав іншу назву — вулиця Георгія Лівера (на ім'я київського революціонера-більшовика), з 1931го року — узвіз Лівера, а в 1944му році історичну назву було відновлено.

Серед чисельних мешканців, що мали «прописку» у ті часи у садибі №13, був і майбутній семиразовий чемпіон світу з міжнародних шашок Ісер Йосипович Куперман.

«Я, будучи чемпіоном світу, продовжував жити поруч із робочим кабінетом Михайла Булгакова. Тоді це була звичайна київська комуналка», — напише Куперман в одній зі своїх книг (не лише про шашки), що вийшли у перекладах різними мовами світу. Сам чемпіон досконало володів німецькою та англійською мовами. В №13-му будинку він прожив до 1959-го року.

Саме тоді до Києва приїхав претендент на звання чемпіону світу Герт ван Дейк з Нідерландів. Голландець хотів завітати до Купермана в гості. Куперман був не проти, але це викликало паніку тодішніх очільників міста. Було запропоновано влаштувати офіційну зустріч в ресторані. Та голландець наполягав на тому, що хоче зустрічі в неофіційному форматі, вдома. Отже, за одну ніч Купермана переселили до новобудови на Микільсько-Ботанічній вулиці у трикімнатну квартиру.

А є ще одна історія, пов'язана саме з №13. Сталася вона тоді, коли Куперман був наймолодшим чемпіоном СРСР, а Олімпійський стадіон був «імені Хрущова» аж до 1962 року...

Якось до квартири завітали два молодики, один з них показав червоне тиснене золотом посвідчення і запитав:

— Ви — Ісер Куперман?

— Я.

— Прошу вас вдягнутися і їхати з нами.

Перебираючи дорогою всі свої «гріхи» (анекдоти про Хрущова, які розповів в одній компанії), Куперман бачив, що машина з Подола їде на

Печерськ повз філармонію (де, до речі, був Палац піонерів, куди він ходив до клубу шашистів). Машина зупинилася біля будинку на Банковій, де містився Центральний комітет партії. Широкими сходами, вкритими килимом дісталися до приймальні, де сидів чоловік середніх літ.

— Микита Сергійович у себе? — запитав один з моїх «провідників».

«Боже, сам Хрущов буде мене допитувати...»

Ми потрапили до невеликої кімнати, де стояли стіл, крісла, диван та холодильник.

— Ось ти який, — промовив Хрущов. — Зовсім ще молодий...

І одразу різко запитав:

— Говори, де вона?

— Хто вона? — знічено спитав я, подумки про хазяйку дому, де розповідали анекдоти.

— Восьма, — відповів Хрущов. Я полічив, хазяйка таки була восьмою.

І раптом я побачив шашечну дошку і розставлену на ній позицію.

— Тут має бути восьма, без неї нічого не виходить.

У мене відлягло від серця... Швиденько поставив на місце шашку, якої бракувало, я збирався показати розв'язання.

— Не треба, — сказав Хрущов, — я сам спробую. Хвилин за п'ять таки знайшов і урочисто показав мені. Він був у захваті.

— Ну, бувай здоровий. Продовжуй далі щодуху. — І подарував мені скриньку із міським краєвидом. Вона і досі стоїть у мене на столі.»

І хоча краєвид той не київський, і стіл, мабуть, стоїть у Бостоні, куди переїхав Куперман згодом, але згадував він таки саме свою кімнату на Андріївському узвозі.

Цього року минув 100-літній ювілей з дня народження Ісера Купермана. Згадаємо семикратного чемпіона світу з міжнародних шашок і завше пам'ятаймо усіх, хто здобував славу для Києва та України не лише на клітинках шашечної дошки.»

Оригінал фото Ісера Купермана можна побачити на виставці музею.

ІСТОРИЯ САДИБИ. ВІД І ДО.

**Семиразовий чемпіон світу
та чемпіон Європи
Ісер Куперман**

1922-2006

**Першість світу 1960 року у Амстердамі.
Чемпіон І. Куперман (праворуч) грає з міжнародним
гросмейстером А. Дескальєр (Марокко).
Перший хід, за традицією, здійснює мер міста.**

**Куперман із дочками в новій
квартирі. Початок 1960-х
років**

Матеріал та розповідь підготувала старша наукова співробітниця музею Рогозовська Тетяна.